

Reactienota adviesraden

De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude hebben hun conceptvisie “Samen Sterk voor de Toekomst van de Jeugd(hulp)” in concept voorgelegd aan de adviesraden van de vier gemeenten. In de bijlage is het totaal aan opmerkingen en vragen vanuit de adviesraden opgenomen, voorzien van een reactie van de gemeenten. Allereerst beschrijven we de rode draden die uit de opmerkingen blijken:

- De visie beschrijft de ambities en maatschappelijke resultaten die we op het gebied van jeugdhulp willen bereiken. Veel van uw opmerkingen en vragen gaan over de concrete uitwerkingen van de ambities en maatschappelijke resultaten. Deze uitwerkingen volgen in fase 2, 3, 4 en 5 (in bijlage 2 van de conceptvisie leest u het gehele proces).
- Het onderwijs is één van de belangrijkste partners op het gebied van jeugdhulp. Wij willen graag de samenwerking met het onderwijs versterken, onder andere door professionals vanuit de gemeentelijke toegang meer te laten aansluiten op school. De opmerkingen en vragen van de adviesraden onderschrijven het belang van de samenwerking met het onderwijs. In de opdracht aan de gemeentelijke toegang speelt de aansluiting tussen gemeentelijke toegang en onderwijs een belangrijke rol.
- Met een sterk veld van voorliggende voorzieningen ontstaan mogelijkheden voor op – en afschaling en het passend doorverwijzen van jeugdigen en gezinnen. Jeugdigen en gezinnen krijgen zo waar mogelijk ondersteuning dichtbij huis op een laagdrempelige manier. Dit vraagt ook van voorliggende voorzieningen een andere rol en verantwoordelijkheid. Niet iedere vrijwilliger van een (sport)vereniging weet het jeugd- en gezinsteam te vinden of een melding te doen bij Veilig Thuis in het geval van een (mogelijke) onveilige situatie in een gezin. Soms is hier vanuit de gemeente inzet op nodig, bijvoorbeeld in de vorm van cursussen en trainingen. Deze nuancering is op basis van de opmerkingen van de adviesraden toegevoegd aan de visie.
- Uit opmerkingen en vragen van de adviesraden blijkt dat in de visie onvoldoende wordt geschreven over privacy. Hierom is in hoofdstuk 4 “randvoorwaarden” een stuk tekst toegevoegd over privacy.

Adviesraad Leiden	<i>Opmerking adviesraad</i>	<i>Reactie gemeenten</i>
1	2.1, p. 5: Hier wordt beschreven dat doen wat nodig is voor een ononderbroken ontwikkeling van het kind te vaak nog niet voorop staat. We vragen ons af wat dan wél voorop staat? We adviseren nader uit te zoeken waar dit mee te maken heeft.	Wij zijn ervan overtuigd dat jeugdhulpprofessionals alles doen om kinderen en gezinnen zo goed mogelijk te ondersteunen. Tegelijkertijd zien we nog te vaak dat regels, afspraken, procedures of geldstromen voorkomen dat het belang van het kind daadwerkelijk centraal staat.
2	2.2, p. 7: Verwijscijfers. Huisarts (32%) en JGT (22%) vormen samen 54%. Wie vormen de verwijzers van de andere 46% naar Jeugdhulp?	De overige verwijzers zijn de medisch specialist, de jeugdarts en de gecertificeerde instelling. Daarnaast is het mogelijk dat jeugdhulp wordt ingezet via de kinderrechter, de officier van Justitie en de functionaris justitiële jeugdinrichting. Op basis van uw opmerking is dit ter verduidelijking toegevoegd in de tekst.
3	2.4, p. 10: Hier staat dat de vele inzet van specialistische hulp en ondersteuning niet altijd nodig lijkt. Als Adviesraad krijgen we andere signalen van cliënten. We horen namelijk dat kinderen en jongeren nogal te laat bij de juiste (specialistische) hulpverlening terecht kunnen omdat eerder niet de noodzaak hiervan wordt onderkent door de hulpverlener in het JGT.	Het woord 'onnodig' duidt niet op het feit dat de jeugdige of het gezin geen hulp nodig heeft. Het gaat erom dat wij erin geloven dat er alternatieve oplossingen beschikbaar zijn in het voorliggende veld of door vroegsignalering. Specialistische hulp is hierdoor niet altijd nodig. We erkennen daarnaast uw constatering dat specialistische ondersteuning op sommige momenten nog te laat start, bijvoorbeeld door wachtlijsten of doordat de vraag niet snel genoeg wordt gesignaleerd. Op basis van uw opmerking is de term 'onnodig' verduidelijkt in de tekst van de visie.
4	3.1, p. 11: In deze paragraaf wordt geen onderscheid gemaakt tussen de kinderen van 0-12 jaar en van 12 jaar en ouder. Kinderen ontwikkelen zich naar volwassenheid tot een autonoom individu en dit dient terug te komen in de wijze waarop ze benaderd worden. Voor oudere jongeren is het dus niet altijd helpend of juist frustrerend wanneer het hele gezinssysteem erbij wordt gehaald. We adviseren een opsplitsing van doelgroepen voor de Jeugdhulp in onder	Wij delen uw opmerking dat het niet voor iedere jongeren in elke situatie passend is om het hele gezinssysteem te betrekken. Toch functioneert een kind, zowel ouder als jonger dan 12, binnen een bepaalde context, bijvoorbeeld in het gezin, rondom vrienden, vrije tijd en op school en/of werk. Hoe deze onderdelen van het leven betrokken worden, hangt af van de situatie van de jongere en niet van de leeftijd.

	en boven de 12 jaar.	Wij willen daarom de situatie van de jongere leidend laten zijn en niet de leeftijd. Zo wordt er bij iedere jongere gekozen voor een passende aanpak.
5	<p>p. 12: Het is een lofwaardig streven dat jeugdigen en ouders in de toekomst zonder of met minder hulp en ondersteuning kunnen. We willen echter erop wijzen dat juist kinderen/jongeren en hun ouders in een kwetsbare positie beperkte mogelijkheden hebben hun zelfredzaamheid te vergroten en langere tijd niet zonder ondersteuning kunnen. Het ontvangen van de juiste hulp biedt hen een stabiele basis van waaruit werken naar het vergroten van zelfredzaamheid en eigen regie, hoe klein en onbeduidend deze stappen ook kunnen lijken in absolute cijfers, al een enorme vooruitgang kunnen betekenen in de kwaliteit van leven. We adviseren dan ook rekening te houden met de beperkte mogelijkheden van sommige doelgroepen in de jeugdhulp.</p>	<p>Sommige jongeren of gezinnen kunnen niet zonder hulp of ondersteuning. Ook zullen sommige jongeren permanente hulp en ondersteuning nodig hebben en gaat het probleem niet 'over'. In de visie staat daarom geschreven: "We onderstrepen hierbij dat sommige jeugdigen altijd hulp of ondersteuning nodig hebben" en "Natuurlijk zijn we ons er daarbij van bewust dat er kinderen en gezinnen zijn die levenslang hulp nodig hebben. Denk bijvoorbeeld aan kinderen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking. In dat geval is het niet realistisch om te streven naar minder hulp of (volledige) zelfstandigheid, maar kan bijvoorbeeld stabiliteit of zelfstandigheid op bepaalde onderdelen in het leven al een mooi resultaat zijn."</p>
6	<p>3.2 Om te kunnen normaliseren moet de hiervoor benodigde infrastructuur op orde en de betreffende instellingen in het voorliggende veld voldoende toegerust zijn om dit te kunnen uitvoeren. Dit verlangt een investering, maar ook een omslag in denken en doen, van alle betrokkenen, waarbij de behoeften van de specifieke doelgroepen die niet kunnen normaliseren, niet uit het oog moeten worden verloren. We vragen hiervoor aandacht bij de uitwerking.</p>	<p>U benoemt hier een belangrijk punt. Wij zullen hier bij de verdere uitwerking rekening mee houden.</p>
7	<p>3.3 Inzet op preventie en vroegsignalering is vanzelfsprekend wenselijk om in vroegtijdig stadium knelpunten en problemen te herkennen en daarop te acteren. We vragen ons echter af welke bevoegdheden/maatregelen er extra genomen worden om deze taken die reeds belegd zijn bij de JGZ beter tot uitvoer te laten komen. In de uitvoering is aandacht nodig voor afstemming en samenwerkingsafspraken met de andere aan te wijzen signaleerders.</p>	<p>Dit komt aan bod in de verdere uitwerking. De taken en verantwoordelijkheden van de gemeentelijke toegang zullen in de totaalopdracht aan de gemeentelijke toegang aan bod komen.</p> <p>Wij onderschrijven dat niet iedereen het prettig vindt om in de eigen buurt of omgeving hulp en ondersteuning te krijgen. Dit is afhankelijk van de situatie van de jongere en het gezin. De mogelijkheid voor jeugdigen en gezinnen</p>

	<p>Daarnaast wordt in deze paragraaf gesteld dat dichtbij (de vindplaats van het gezin en de jeugdige) beter is. We willen er echter op wijzen dat mensen, waaronder veel jongeren, het juist niet prettig vinden om in hun eigen buurt bij de hulpverlening binnen te lopen, zodat voor iedereen duidelijk is dat zij 'iets' hebben. Dit kan ongewenste stigmatisering in de hand werken. Hiervoor adviseren we dat mensen te alle tijden keuzevrijheid hebben in waar ze hulp kunnen krijgen.</p>	<p>om buiten de eigen buurt om hulp en ondersteuning te vragen blijft beschikbaar, zodat er ook voor deze mensen een passende plek is om een hulpvraag te stellen.</p>
8	<p>4. We onderschrijven de randvoorwaarden. We vragen daarbij aandacht voor de uitwerking van 1 gezin 1 plan 1 regisseur en dan met name de rol en taken van de regisseur. Vooral bij gezinnen in een kwetsbare positie, waaronder multiprobleem gezinnen, is het juist van belang dat de regiehouder dicht bij het gezin staat.</p>	<p>Het beleggen van de regierol is een essentieel onderdeel van de verdere uitwerking. In de opdracht aan de gemeentelijke toegang, die vanaf 1 januari 2021 start, wordt de regierol belegd, zodat duidelijk is welke professional in welke situatie de regierol pakt.</p>
9	<p>5.1 We zijn positief over het beschreven principe handelen vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid. We adviseren echter hierbij wel rekening te houden met de voorkeur van de betrokkenen.</p>	<p>In de samenwerking op basis van partnerschap houden we rekening met de voorkeuren van de betrokkenen.</p>
10	<p>Tevens willen we aandacht vragen voor het toepassen van de AVG binnen het partnerschap. In het gehele visiestuk komt het onderwerp privacy niet aan bod. Er moet voor gewaakt worden dat ongewenst en mogelijk onbedoeld privacy gevoelige gegevens beschikbaar zijn voor niet relevante gemeentelijke afdelingen of andere partijen. We willen hierbij verwijzen naar het recente schrijvende geval in Utrecht waar gegevens van duizenden cliënten Bureau Jeugdzorg zijn gelekt.</p>	<p>Op basis van uw opmerking is een stuk tekst toegevoegd over privacy (bij de randvoorwaarden).</p>
11	<p>p.18: Bij de formulering van de opdracht toegang adviseren we ook de functie van onafhankelijke cliëntondersteuning te borgen. Evenzo ook de cliëntparticipatie. Bij aanbieders is dit veelal belegd, maar</p>	<p>Wij nemen dit mee in de opdracht aan de gemeentelijke toegang.</p>

	bij de toegang (nog) niet.	
12	p.18: We adviseren cliëntervaringen ten behoeve van de kwalitatieve monitoring te laten verzamelen door een van de gemeente onafhankelijk orgaan.	Cliëntervaringen worden op dit moment opgehaald door een onafhankelijk bureau. Wij onderschrijven het belang om dit type onderzoeken te laten uitvoeren door een onafhankelijk orgaan.
13	p.19 en 22, fase 4. We adviseren bij de aanbesteding voorwaarden en eisen op te stellen waarmee de cliënt gebaat is. De aanbesteding van een veelheid aanbieders zoals momenteel de situatie is, leidt niet altijd tot een betere kwaliteit van de jeugdhulp. Maar daarentegen is het ook van belang dat er ruimte en mogelijkheid is om benodigde specialistische hulp in te kopen die buiten de gecontacteerde partners valt.	Het uitgangspunt bij de aanbesteding is het opstellen van voorwaarden en eisen waarbij de cliënt gebaat is.
Gemeente Leiderdorp		
14	(Blz 7) De gemeentelijke toegang en de huisartsen zijn de grootste verwijzers voor de Leidse Regio. Wij missen daarbij de scholen, temeer omdat bij vroegtijdige signalering juist voorbeelden uit een schoolse situatie worden genoemd. In dit kader is het belangrijk om te weten of onderwijs een grote rol speelt in signalering. Daarnaast missen we in de begrippenlijst de toelichting op gemeentelijke toegang.	<p>Verwijzers zijn in de Jeugdwet gemachtigd om te verwijzen naar jeugdhulp. Naast de gemeentelijke toegang en de huisarts, zijn dit de medisch specialist, de jeugdarts en de gecertificeerde instelling. Daarnaast is het mogelijk dat jeugdhulp wordt ingezet via de kinderrechter, de officier van Justitie en de functionaris justitiële jeugdinrichting. Zie ook antwoord 2.</p> <p>Het onderwijs is een belangrijke partner, onder andere zoals u schrijft bij voor het (vroegtijdig) signaleren van problemen. De rol van het onderwijs komt nadrukkelijk terug in hoofdstuk 3, paragraaf 3 én in hoofdstuk 5 over opdrachtgeverschap. Hierin beschrijven we het belang van partnerschap, onder andere met het onderwijs.</p> <p>Op basis van uw opmerking is de 'gemeentelijke toegang' en 'verwijzers' toegelicht in de begrippenlijst.</p>
15	Wat is het voorliggend veld op blz 8, want zij missen de essentiële kwaliteit om goed te kunnen verwijzen? Is dat hetzelfde voorliggend veld als op blz 13 wordt genoemd? Daarnaast vereist verhogen van kwaliteit van verwijzers meer dan	Naast de formele verwijzers (zie antwoord bij 2 en 14) heeft het voorliggende veld een belangrijke rol bij het signaleren van problemen en het inschakelen van de juiste professionals.

	<p>bevorderen goede samenwerking. Het aanbieden van workshops of cursussen leidt tot meer resultaat.</p>	<p>Wanneer we spreken over voorliggende voorzieningen gaat het over: voorzieningen voorliggend aan specialistische hulp of ondersteuning. Denk hierbij aan hulp op school, bij de huisarts, op de sportvereniging, via de GGD of het jeugd- en gezinsteams.</p> <p>Het aanbieden van cursussen en workshops hebben we, onder andere op basis van uw opmerking, toegevoegd aan hoofdstuk 3, paragraaf 3. Zo stellen we bijvoorbeeld vrijwilligers in het voorliggende veld in staat om deze extra kwaliteit te leveren.</p>
16	<p>Is nog aan te geven wat de overlappende verantwoordelijkheden zijn van het onderwijs en de gemeente?</p>	<p>Het onderwijs en de gemeente hebben beide een belangrijke verantwoordelijkheid op het gebied van jeugdhulp. Wat precies de verantwoordelijkheid is van de gemeente ten opzichte van het onderwijs en andersom op het gebied van jeugdhulp blijkt veelal een grijs gebied. Eén van de belangrijkste factoren voor een goede samenwerking tussen de gemeente en het onderwijs zijn duidelijk afspraken over de rollen en verantwoordelijkheden van beide partijen.</p>
17	<p>Op blz 13 staat dat samenwerking verbeterd wordt op het terrein van verwijzing, maar daarbij wordt onderwijs niet genoemd. Is daar een reden voor?</p>	<p>Het onderwijs is een belangrijke partner op het gebied van jeugdhulp. Daarom komt het onderwijs ook veelvuldig terug in de visie, onder andere vanwege hun belangrijke signaleringsfunctie. Echter is het onderwijs geen verwijzer, zoals bedoeld in de Jeugdwet (zie antwoord 2 en 14).</p>
18	<p>Op dezelfde blz staat “procesdiagnostiek op de voorschool” Wat is dat?</p>	<p>Er zijn verschillende vormen van procesdiagnostiek. In de voorschool gaat het bijvoorbeeld om het stellen van een diagnose door gedurende een bepaalde periode het (speel)gedrag van jonge kinderen te observeren. Met behulp van deze methodiek kunnen problemen of uitdagingen in de ontwikkeling van het kind aan het licht komen.</p> <p>Op basis van uw opmerking is de term ‘procesdiagnostiek’ weggehaald uit de opsomming. Op dit punt roept ‘procesdiagnostiek’ te veel vragen op en</p>

		leidt het af van de bedoeling van de zin.
19	Jammer is dat de keuzevrijheid nauwelijks aan bod komt en de AVG en Klachtenprocedure helemaal niet. Wellicht kan dit in de uitwerking nog een plaats krijgen. Het blijft een punt van aandacht.	Privacy is, mede op basis van uw opmerking, toegevoegd in de tekst van de visie. Een verdere uitwerking van keuzevrijheid en de klachtenprocedure komen op een later moment aan bod.
20	Daarnaast wordt een aanpak van de wachtlijsten node gemist. Dat is heel belangrijk voor een snelle en afdoende behandeling van jeugd en gezin. Hoe langer er wordt gewacht met de aanpak hoe zwaarder de problematiek kan worden en is dicht bij huis behandeling vaak uit den boze.	De aanpak van de wachtlijsten is een belangrijk punt. Wij streven naar snelle en passende hulp voor ieder kind en gezin die dit nodig heeft. De precieze maatregelen om de wachtlijsten terug te dringen komen onder andere in het programmaplan hulpaanbod (fase 3) aan bod. Overleg met de aanbieders is hierbij cruciaal.
Gemeente Oegstgeest		
21	<i>Plan van aanpak voor fase 2, 3, 4 en 5</i> Voor ons als adviesraad Sociaal Domein is de uitwerking van de visie van groot belang. In de bijlage beschrijft u fase 2, 3, 4 en 5. Wij missen een plan van aanpak voor deze fasen. De eerste bijeenkomsten over fase 2, de gemeentelijke toegang, hebben inmiddels plaatsgevonden maar het is niet duidelijk hoe en wanneer dit traject wordt vervolgd. Ditzelfde geldt voor de fasen 3 en 4. In de beschrijving van fase 3 wordt gesproken over een nieuwe inhoudelijke opdracht voor het zorgaanbod. Deze inhoudelijke opdracht gaat vooraf aan de daadwerkelijke aanbesteding en de implementatie. Graag willen wij weten wat de tijdsplanning is.	Zoals u schrijft volgt de uitwerking van de visie in fase 2, 3, 4 en 5. Fase 2 en 3 volgen in 2019. In 2020 werken we fase 4 en 5 verder uit. Via de nieuwsbrief wordt u concreet op de hoogte gehouden van over de voortgang.
22	<i>Maatschappelijke resultaten en indicatoren</i> Om de visie concreter te maken worden maatschappelijke resultaten toegevoegd aan hoofdstuk 3. Wij juichen dit toe maar zijn wel benieuwd hoe deze maatschappelijke resultaten ontwikkeld worden. Worden wij als adviesraad hier ook bij betrokken?	De maatschappelijke resultaten worden geconcretiseerd in indicatoren en meetinstrumenten. Dit gebeurt in samenspraak met onze maatschappelijke partners. Zij zijn immers ook vaak de partijen die de informatie gaan opleveren. Wij willen u vragen om ons hierover te adviseren.
23	<i>Samenwerking met andere (lokale) maatschappelijke partners</i> Bij de verbeterpunten wordt de	Wij onderschrijven uw stelling dat we moeten samenwerken met het onderwijs om tot betere hulp en ondersteuning te

	<p>samenwerking en de verbinding met de huisartsen en het onderwijs genoemd. Een goede samenwerking met deze partners is onmisbaar voor een goede hulpverlening. Bij de beschrijving van fase 3 staat dat waar nodig de samenwerking wordt gezocht met andere partners. Zeker voor de schoolgaande jeugd is samenwerking met het onderwijs essentieel. Wij pleiten er dan ook voor deze samenwerking niet alleen zo nodig maar zoveel mogelijk te zoeken en ook daadwerkelijk te benutten.</p>	<p>komen voor kinderen en gezinnen. Samenwerking is hierbij een instrument om tot betere hulp en ondersteuning te komen.</p> <p>Er zijn veel partijen actief in het sociaal domein. Allemaal spelen ze een belangrijke rol én met allemaal kan op een bepaalde manier worden samengewerkt. Samenwerking moet echter nooit een doel op zich worden. We werken waar nodig samen met andere partijen om de hulp en ondersteuning aan jeugdige en gezinnen te kunnen verbeteren.</p>
24	<p><i>Overgang 18- naar 18+.</i> Er zijn vaak nog veel problemen bij de overgang van 18- naar 18+. Dit geldt niet alleen voor de zorg maar ook voor regelingen op het gebied van school, wonen, werk en inkomen etc. Met name voor kwetsbare jongeren verdient deze overgang aandacht en is continuïteit van zorg en aandacht vaak heel belangrijk.</p>	<p>De overgang van 18- naar 18+ is een belangrijk thema. Ook tijdens de bijeenkomst met de cliëntenraden is dit thema veelvuldig besproken. In de opdracht aan het hulpanbod worden de belemmeringen in de overgang naar de Wmo zo veel mogelijk weggenomen zodat passende ondersteuning aan jeugdigen geboden kan worden. Denk hierbij aan verschil in tarieven en zorgaanbod dat aansluit.</p> <p>Sinds januari 2017 zijn aanbieders jeugdhulp via het inkoopcontract verplicht om met een perspectiefplan te werken en hier op tijd mee te starten, dat wil zeggen vanaf 16 jaar. Het perspectiefplan dient uiterlijk gereed te zijn bij 17,5 jaar. Indien na het 18^e jaar Wmo-ondersteuning nodig is, wordt het (sociaal) wijkteam betrokken en afspraken opgenomen in het Perspectiefplan. De afspraken over het perspectiefplan zullen ook in de contracten met aanbieders die gelden vanaf 1 januari 2021 verwerkt worden.</p>
25	<p><i>Ontschotting in het Sociale Domein</i> Verschillende financieringsstromen maken samenwerking moeilijker. Dit verschil speelt o.a bij de financiering van het onderwijs en de financiering van de zorg. Wij pleiten in ieder geval voor ontschotting binnen het Sociale Domein bij de gemeenten.</p>	<p>Wij delen uw pleidooi voor ontschotting binnen het Sociaal Domein. De situatie van het kind en gezin moet leidend zijn en niet de schotten die wij hebben gecreëerd.</p>

26	<p><i>Gebruik van jeugdhulp</i></p> <p>In de Leidse regio ligt het percentage van jeugdigen die gebruik maken van een vorm van jeugdhulp boven het landelijk gemiddelde met name als het gaat om jeugdhulp zonder verblijf. Bovendien komen de gebruikers van jeugdhulp anders dan verwacht voor het grootste deel uit hogere inkomensgroepen. Het is belangrijk om de redenen van dit hogere gebruik te achterhalen.</p>	<p>Wij weten hier niet de precieze oorzaak van. Eind 2018 heeft het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) een onderzoek uitgevoerd naar jeugdhulp in Holland Rijnland. Zij spreken de verwachting uit dat hoogopgeleide ouders de hulp beter kunnen organiseren dan laagopgeleide ouders. Hogere verwachtingen en meer sociale druk benoemen zij ook als mogelijke verklaringen. Net als u adviseren zij om dit verder uit te zoeken. Wij zijn in gesprek met de TWO om deze cijfers verder te duiden en eventueel ontbrekende informatie aan te vullen.</p>
27	<p><i>Inkoopstrategie en aanbestedingen</i></p> <p>Wij zijn benieuwd naar de inkoopstrategie en de aanbestedingen. Het huidige veld van jeugdhulporganisaties en individuele hulpverleners is groot. Dat betekent enerzijds dat het vaak onoverzichtelijk is maar biedt anderzijds ook daar waar nodig variatie in aanpak en behandeling. Wij adviseren om in ieder geval bij de aanbesteding samenwerking als voorwaarde te stellen en bewezen effectieve samenwerkingsvormen te laten voortbestaan.</p>	<p>In de inkoopstrategie (fase 4) staat beschreven hoe we de zorg gaan contracteren (welke manier van inkopen). Ook staat beschreven hoe we gaan bekostigen. In ons Koersdocument hebben we als Leidse regio aangegeven dat we rekening houden met de lokale en regionale infrastructuur. Wanneer gereed zullen wij u advies vragen over deze documenten.</p>